

Europos
Komisija

Patarimai mokymo paslaugų teikėjams

Europos teisėjų mokymas

*Teisingumas
ir vartotojų
reikalai*

Europe Direct – tai paslauga, padėsianti Jums rasti
atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą

Informacija teikiama nemokamai telefonu (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokestį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Print	ISBN 978-92-79-60805-6	doi:10.2838/766	DS-02-16-109-LT-C
PDF	ISBN 978-92-79-54932-8	doi:10.2838/85072	DS-02-16-109-LT-N

Europos Komisija. Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.

Ji prieinama per portalą *Europa* (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2016

Viršelio nuotrauka © Sondem - Fotolia / © Africa Studio - Fotolia

© Europos Sąjunga, 2016

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Naudoti ar dauginti nuotraukas, kurios pagal autoriaus teises nepriklauso ES, galima tik gavus autoriaus teisių turėtojo (-ų) leidimą.

Ivadas

Ivadas.....	2
1. Mokymo veiklos ir mokytojų parengimas	3
a. Siūlomas mokymas, poreikių vertinimas ir mokymo tikslai.....	3
b. Mokytojų skyrimas	4
c. Mokymo programų vieta, laikas, trukmė ir dažnumas	4
d. Informacija	5
2. Mokymo veiklos įgyvendinimas	5
a. Mokymo temos	5
b. Mokymo veiklos rūšys.....	5
c. Mokymo metodika.....	6
d. Kelių profesijų atstovų mokymas	7
3. Tolesnė mokymo veikla (vertinimas, turinio sklaida)	9
4. E. mokymasis	10
5. Tarpvalstybinė mokymo veikla	12
a. Auditorinis mokymas.....	12
b. Mainai.....	12
c. Kalbos klausimai	13
6. Teisės kalbos mokymas	14
Priedas. Papildomi rekomenduojami dokumentai.....	16

Įvadas

Europos teisėjų mokymas yra svarbus veiksnys kuriant teismų bendradarbiavimu ir tarpusavio pasitikėjimu pagrįstą Europos teisingumo erdvę. Šiame dokumente pateikti praktiniai patarimai parengti atsižvelgiant į vertingą 2015 m. Komisijos ekspertų grupės Europos teisėjų mokymo klausimais, kurią sudarė patyrę teisėjų mokymo specialistai, atstovaujantys įvairioms teisininkų profesijoms ir valstybėms, indėlį. Jis skirtas tiems, kurie moko teisės specialistus (įskaitant teisėjus, prokurorus, advokatus, notarus, teismo personalą ir antstolius). Dokumente patariama, kaip kuo geriau pasirengti mokymo veiklai, ją įgyvendinti ir tęsti, ir pateikiami konkretūs pavyzdžiai. Ypatingas dėmesys skiriamas su ES teise susijusiai mokymo veiklai, tačiau dauguma rekomendacijų taikomos ir mokymui kitose teisės srityse.

Šiame dokumente pateikti patarimai yra išsamių diskusijų su svarbiomis visos ES suinteresuotosiomis šalimis rezultatas. Jis bus išverstas į kalbas, kuriomis kalbama visose ES valstybėse narėse. 2011 m. Komisijos komunikatas „Naujas Europos teisininkų mokymo aspektas – pasitikėjimo teisingumu Europos Sąjungoje didinimas“ paskatino imtis įvairių veiksmų, kuriais daroma pažanga Europos teisėjų mokymo srityje. Šie veiksmai išsamiau aprašomi priede.

1. Mokymo veiklos ir mokytojų parengimas

a. Siūlomas mokymas, poreikių vertinimas ir mokymo tikslai

Mokymas turėtų būti siūlomas visiems teisėjų sistemose dirbantiems specialistams.

Reikėtų užtikrinti prieinamą mokymą įvairiomis temomis. Mokymas turi būti vertinamas reguliariai, o temos turėtų būti keičiamos atsižvelgiant į teisės aktų ir teismų praktikos pokyčius. Svarbu užtikrinti ne tik teisinių žinių mokymą, bet ir mokymą apie konkrečius įgūdžius (pvz., komunikacija teisme), reagavimą į visuomenės pokyčius (pvz., religinis išsilavinimas arba naujos IT taikomosios programos (pvz., internetiniai aukcionai)) ir valdymo įgūdžius (pvz., bylų, laiko ir teismo valdymas, atsakymai į žiniasklaidos prašymus ir teismo IT priemonių turinio valdymas).

Prieš kuriant mokymo programas:

- **reikėtų įvertinti mokymo poreikius.** Individualūs poreikiai turėtų būti suderinti su sisteminiais funkciniais ir organizaciniais poreikiais. Ankstesnės mokymo veiklos vertinimas gali padėti nustatyti mokymo poreikius, kuriuos reikia patenkinti.
- **reikėtų apibrėžti mokymosi poreikius ir mokymo tikslus** (įskaitant konkrečias tikslines grupes, net jeigu jos yra mažos). Taip siekiama užtikrinti, kad mokymo programos atitiktų visus susijusius poreikius (pvz., mažos grupės, kuriose mokoma apie įgūdžius, didesnės grupės, kuriose mokoma teisinių žinių).

Individualių poreikių vertinimas

Reikėtų skatinti teisės specialistų ir mokymo apie ES teisę kursus projektuojančių ir tokius kursus vedančių asmenų diskusijas ir keitimąsi informacija. Šie asmenys yra svarbus informacijos ir įkvėpimo šaltinis ir jiems reikėtų aktyviai padėti. Šį tikslą galima pasiekti naudojant:

- individualius pokalbius su tikslinės grupės specialistais;
- reguliariai vykdomas apklausas (skirtas teisininkams, kurie turi būti apmokomi, su jais dirbantiems kitiems teisės specialistams ir (arba) pilietinei visuomenei) siekiant padėti įvertinti šiuo metu rengiamo mokymo trūkumus;
- internetines formas, kuriose teisės specialistai ir teismų / prokuratūrų vadovai / direktoriai / vyriausieji pareigūnai, teisininkams atstovaujanti įstaigos ir susijusios profesinės asociacijos gali nurodyti temas, kurios turi būti įtrauktos į mokymą.

Organizacinių ir funkcinių poreikių vertinimas (pavyzdys)

Teisėjų mokymo paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad su teisingumo sistemų reforma arba teisingumo vykdymo tobulinimo strateginėmis priemonėmis susiję projektai būtų įgyvendinami laiku. Jie turėtų palaikyti ryšį su nacionalinėmis institucijomis, atsakingomis už teisingumo reformą, ir jas taip pat iš anksto įtraukti į šį procesą.

Mokymo poreikius galima veiksmingai įvertinti pateikiant teisės specialistų pareigybių aprašymus ir nustatant susijusias pareigas ir užduotis. Šiuos aprašymus būtų galima analizuoti siekiant nustatyti mokymo poreikius pagal kiekvieną pareigybę. Atliekant tokią analizę, ypatingą dėmesį reikėtų skirti konkrečioms užduotims, susijusioms su ES teisės priemonėmis ir tarpvalstybinio teismų bendradarbiavimu.

Tarpvalstybinis mokymas

Mokymo paslaugų teikėjai turėtų nustatyti realius mokymo apie ES teisę tobulinimo tikslus. Jie turėtų dirbti kartu su kitų valstybių narių mokymo paslaugų teikėjais. Mokymo paslaugų teikėjai galėtų paskirti konkrečius darbuotojus, kurie atsakytų už ES lygmens kontaktų stiprinimą ir mokymo tobulinimo strategijos įgyvendinimą. Jie galėtų kasmet stebėti veiklą, kurios reikia šiems tikslams pasiekti.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su [mokymo poreikių vertinimo gerosios patirties](#) pavyzdžiais, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas informacijos suvestinės¹.

b. Mokytojų skyrimas

Mokytojai turėtų gerai išmanyti dėstomą temą ir tinkamai suprasti mokymo dalyvių užduotis bei teisinę kultūrą, kuriai jie atstovauja. Taip pat tikimasi, kad mokytojas turės gerus komunikavimo ir pedagoginius įgūdžius. Iš esmės mokytojai turėtų būti praktikuojantys teisininkai, kad galėtų suprasti mokymo dalyvių darbo aplinką ir sugebėtų duoti praktinį patarimą bei vertingą grįžtamąją informaciją. Priklausomai nuo mokymo temos, taip pat gali būti naudinga įtraukti akademinės bendruomenės atstovus, pvz., kai priimamas naujas teisės aktas, kuris turi būti vertinamas atsižvelgiant į tai, kad nėra jo taikymo praktikos.

Paprastai mokytojai turėtų norėti patys dalyvauti mokymo procese, visų pirma tai pasakytina apie gebėjimus ir įgūdžius mokyti kitus asmenis. Toks mokymas padės jiems suprasti, kaip užtikrinti aktyvų visų besimokančiųjų dalyvavimą. Jeigu mokytojai dirba su mažomis grupėmis, jiems būtų reikalingas mokymas apie tarpininkavimą.

c. Mokymo programų vieta, laikas, trukmė ir dažnumas

Nustatant mokymo programų **laiką ir vietą** taip pat reikėtų atsižvelgti į mokymo dalyviams keliamus darbo reikalavimus. Mokymo veiklos valstybėse narėse dažniausiai imamasi vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu. Mokymo programose taip pat reikėtų numatyti decentralizuoto mokymo galimybę, jeigu ES lygmeniu įgyvendinamoje mokymo programoje dalyvauja skirtingų pilietybių asmenys.

Savarankišką, tačiau panašias temas gvildenančią mokymo veiklą reikėtų susieti, kad būtų užtikrinta sąveika (pvz., tokios mokymo veiklos galima imtis vienu metu toje pačioje vietoje, tuomet dalyviai gali per pertrauktas susitikti ir pasidalyti idėjomis arba gali būti keičiami mokytojai).

Mokymo programas reikėtų pakartoti, jeigu jose turi dalyvauti daug specialistų. Siekiant pritraukti didesnę tikslinę auditoriją, taip pat gali būti naudojamos tinklalaidės ir transliacijos internetu.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su „išsamiais dokumentų rinkiniais, skirtais didelio masto mokymui apie naujas teises priemones“ rengti, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas informacijos suvestinės²:

- [Rumunijos pavyzdys](#);
- [Prancūzijos pavyzdys](#);
- [Europos teisės akademijos \(ERA\) pavyzdys](#).

¹ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01.

² https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01.

d. Informacija

Mokymo paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad informaciją apie mokymo programas visi praktikuojantys specialistai gautų **likus keletui mėnesių iki mokymo**. Tikslinė grupė turėtų turėti galimybę lengvai susipažinti su informacija apie mokymo veiklą, įskaitant galimybę gauti šią informaciją per Europos mokymo platformą³. Mokymo paslaugų teikėjai atsako už savo mokymo veiklos viešinimą ir tikslinės grupės informavimą apie jos pačios mokymo poreikius.

Siekiant didesnės praktikuojančių teisininkų motyvacijos dalyvauti mokyme apie ES teisę, ypatingą dėmesį reikėtų skirti mokymo kursų aprašymui, kad:

- būtų aptariamasi nacionalinės ir ES teisės santykis;
- iš mokymo turinio aprašymo būtų aišku, kodėl specialistui naudinga savo darbe išmanyti ES teisę.

2. Mokymo veiklos įgyvendinimas

a. Mokymo temos

Praktikuojantiems teisininkams skirtose teisėjų mokymo programose reikėtų ne tik daugiausia dėmesio skirti žinioms apie teisę, bet ir numatyti **teisinių ir įvairių neteisinių įgūdžių tobulinimo** priemones, kad būtų užtikrinamas didesnis atvirumas šiuolaikinės visuomenės požiūriu.

Atsižvelgiant į vis didėjančią **ES teisės aktų kiekį ir svarbą**, teisėjų mokymo įstaigos turėtų toliau tikslinti savo mokymo programas, veiklą ir metodiką, įskaitant su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija susijusį mokymą. ES teisė turėtų būti integruota į mokymą apie nacionalinę teisę, o mokytis apie ES teisę reikėtų pasitelkiant praktines priemones. Visų pirma ES teisė turi būti integruota į pirminį profesinį mokymą ir tai turi būti daroma visais atvejais, kai būtina suteikti žinių apie ES teisę.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su [naujoviškų mokymo programų arba mokymo planų gerosios patirties](#) pavyzdžiais, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas informacijos suvestines⁴.

b. Mokymo veiklos rūšys

Mokymo veiklą reikėtų pasirinkti atsižvelgiant į tai, kiek ji yra naudinga kuo geriau patenkinant nustatytus mokymo poreikius. Žinios gali būti perduodamos naudojant e. mokymąsi. Auditorinis mokymas reikalingas sudėtingoms teisinėms koncepcijoms ir aukštesnės instancijos teismų jurisprudencijai apie šias koncepcijas – jas suprasti padeda bendravimas – išaiškinti. Akivaizdu, kad auditorinis mokymas yra naudingas įgūdžių ir elgesio tobulinimui.

Auditorinio mokymo metu dalyviai ir mokytojai būna vienoje patalpoje. Tai ypač naudinga skatinant didesnę įvairių pilietinių dalyvių tarpusavio pasitikėjimą.

E. mokymasis grindžiamas elektroninių priemonių, informacijos ir ryšių technologijų naudojimu mokymo ir ugdymo srityje. Tai yra įvairių rūšių priemonės, kuriomis perteikiamas tekstas, garsas, vaizdai, animacija ir srautinis vaizdas, taip pat technologinės taikomosios programos ir procesai, skirti mokymuisi kompiuteriu, taip pat vietos intranetas / ektranetas ir internetinis mokymasis. Daugiau informacijos apie e. mokymąsi pateikiama šio dokumento 4 dalyje.

³ Netrukus bus galima rasti Europos e. teisingumo portalo mokymo skiltyje.

⁴ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n02.

Vienoje iš bendrų **mišriojo mokymosi** apibrėžčių pateikiama nuoroda į aiškiai apibrėžtas galimybes klasėje ar už jos ribų mokytis naudojantis daugiau nei vienu mokymosi ar mokymo metodu. Ši apibrėžtis apima: įvairius metodus, kuriais palengvinamas mokymasis (paskaita, diskusija, praktiniai užsiėmimai su vadovu, skaitymas, žaidimai, atvejo tyrimas, imitavimas); įvairius mokymo vedimo metodus (gyvas bendravimas klasėje arba naudojant kompiuterius); įvairius užsiėmimų tvarkaraščius (sinchroniškas arba asinchroniškas) ir įvairius vadovavimo lygius (individualus, instruktorius arba ekspertas vadovas, arba grupės / socialinis mokymasis).

Pagrindiniai šio mokymo metodo privalumai yra šie:

- nuotolinio mokymosi kursų pagalbininkai gali užtikrinti, kad dalyviai gautų vienodą žinių kiekį, kad per auditorinius susitikimus galėtų aktyviau naudoti praktines priemones ir keistis patirtimi;
- medžiaga ir skaitmeninė mokymosi aplinka ilgesnį laiką išlieka prieinama informacijos paieškos tikslais;
- e. mokymosi kursas gali būti rengiamas autonomiškai nepriklausomai nuo individualių užsiėmimų tvarkaraščių.

Dėl mainų praktikuojantys teisininkai turi galimybę stebėti kasdienį savo kolegų užsienyje darbą, o tai praturtina jų pačių patirtį, padeda įgyti išsamesnių žinių apie kitas teismų sistemas ir galiausiai padidina pasitikėjimą tarpvalstybinėmis bylomis. Daugiau informacijos apie tai galima rasti šio dokumento 5 dalyje.

c. Mokymo metodika

Žmonės mokosi ne tik klasėje ar kitoje formalioje mokymosi aplinkoje; labai daug mokomasi ir socialinėje aplinkoje (bendraudant ir bendradarbiaujant su kitais) ir neformalioje aplinkoje (dirbant ir vykdant užduotis bei veiklą)⁵.

Patirtinis mokymasis oficialioje mokymosi aplinkoje

Mokymo įstaigos dažniausiai kuria, tobulina ir vykdo oficialią mokymosi veiklą, kuri turėtų būti derinama su kasdieniu mokymo dalyvių darbu. Tai reiškia, kad mokymo veikla ir kursai turi būti orientuoti į praktiką. Pavyzdžiui, teorinės žinios turi būti derinamos su instrukcijomis ir praktinėmis užduotimis, kaip tokias žinias pritaikyti praktikoje. Tą patį galima pasakyti ir apie su ES teise susijusį turinį.

Praktiškai tai reiškia, kad mokymo paslaugų teikėjai turėtų:

- i) pritaikyti mokymo metodus prie įvairių rūšių dalyvių;
- ii) įtraukti praktikuojančius teisininkus, kurie yra tos pačios profesijos atstovai, kaip dalyviai ir mokytojai;
- iii) užtikrinti aktyvų dalyvių dalyvavimą daugelyje jų vykdomos veiklos sričių;
- iv) taikyti (inter)aktyvius mokymo metodus, pvz., atvejų tyrimus, imitacijas, pasiskirstymą vaidmenimis, mokomuosius teismo procesus ir pan.;
- v) apsvaistinti galimybę dalyvauti aktoriams, nors tai ne visada būtina, nes dalyviai gali atlikti įvairius vaidmenis ir laikytis skirtingų pozicijų;
- vi) atkreipti dėmesį į praktinius įgūdžius, įskaitant komunikacijos ir dokumentų rengimo įgūdžius, ir IT ir internetinių išteklių naudojimą;
- vii) siūlyti įvairius mokymo metodus, kuriais derinama teorija ir praktika (teismų praktika);
- viii) naudoti atvejų tyrimus, susijusius su tikslinės grupės profesine praktika, įskaitant lyginamuosius atvejų tyrimus;
- ix) naudoti mažas grupes ir (arba) suskirstyti auditoriją į mažas grupes;
- x) supažindinti su skirtingais požiūriais, pvz., kitos teisinės profesijos srities atstovo arba gydytojo ar ekonomisto požiūriais;
- xi) numatyti apsilankymus kitose atitinkamose institucijose;
- xii) mokyti apie ES teisę taip, kad kiekvienas praktikuojantis specialistas suvoktų mokymo profesinę naudą;
- xiii) suteikti pakankamai laiko dalyvių diskusijoms ir grįžtamajai informacijai iš jų gauti, užtikrinti, kad dalyviai suprastų mokymo metu pateiktą medžiagą, ir pateikti susistemintą grįžtamąją informaciją;

⁵ Žr., pvz., <https://www.youtube.com/watch?v=t6WX11iqmg0>.

- xiv) užtikrinti, kad oficiali mokymo veikla apimtų *patirtinio mokymosi* koncepciją, sukurti saugią mokymosi aplinką ir sudaryti sąlygas dalyviams keistis nuomonėmis ir patirtimi bei mokytis vieniems iš kitų netaikant išorės stebėsenos ar intervencinių priemonių.

Patirtinis mokymasis socialinėje ir neformalioje mokymosi aplinkoje

Mokymo įstaigos taip pat gali ir turėtų dalyvauti nustatant ir tobulinant (ir galbūt vykdant) socialinę ir neformalią mokymo veiklą, pvz., darbo vietoje. Jos tai gali padaryti suteikdamos darbo vietoje naudojamas mokymosi priemones („pačiu laiku“ teikiamas skaitmeninis mokymasis). Daugiau informacijos pateikiama šio dokumento 4 dalyje.

Kitas metodas, šiuo metu dažniausiai naudojamas „vadybos tobulinimo“ mokymo programose, yra praktinis stebėjimas, t. y. stebima, kaip žmonės atlieka tam tikras užduotis, o po to jiems pateikiama grįžtamoji informacija.

Pirminio mokymo srityje darbo vietoje esantis mokytojas palengvina mokymąsi darbo vietoje. Pavyzdžiui, Nyderlanduose mokymasis darbo vietoje sudaro apytiksliai 70 % pirminio mokymo programos. Likusius 30 % sudaro trumpi mokymo centre reguliariai rengiami mokymo kursai.

Siekiant padėti darbo vietoje dirbantiems mokytojams sukurti kiekvienam besimokančiajam pritaikytą mokymo programą, galima parengti atitinkamas rekomendacijas. Teoriniai ir praktiniai seminarai ir užduotys gali būti derinami su analize, kaip besimokantieji dirba darbo vietoje, o šiuo tikslu galima panaudoti stebėjimą vaizdo priemonėmis.

Papildoma informacija

[Naujoviškos mokymo metodikos gerosios patirties](#) pavyzdžių galima rasti Europos e. teisingumo portal⁶ informacijos suvestinėse, o [šis patirtinio mokymosi Vokietijoje pavyzdys](#) taikomas teisminiam bendradarbiavimui ir kitų ES valstybių narių vidaus teisei⁷.

d. Kelių profesijų atstovų mokymas

Kelių profesijų atstovų mokymas gali būti opus klausimas, kuriam įtakos turi nacionalinės kultūros, kuriai atstovauja kiekvienas mokyme dalyvaujantis praktikuojantis teisininkas, įvairovė, nes kai kurių teisinių profesijų atstovai, dalydamiesi savo patirtimi su kolegomis, gali jaustis labiau savimi pasitikintys. Vis dėlto kelių profesijų atstovų mokymas gali būti naudingas. Toks mokymas neturėtų būti vertinamas kaip automatinis pridėtinės vertės šaltinis, veikiau jį reikėtų laikyti tikslinga alternatyva, padedančia suprasti įvairius vaidmenis ir apribojimus ir susidaryti bendrą supratimą apie bendras priemones, įskaitant ES teises priemones.

Teisės srityse, kuriose konkrečios **neteisminės žinios** yra naudingos norint geriau taikyti teisę, bendra mokymo veikla sudaro sąlygas dalyviams pasinaudoti skirtinga vienas kito profesine patirtimi. Pavyzdžiui, mokyme apie bendrovių nemokumo teisę dalyvaujantys teisėjai galėtų pasinaudoti likvidavimo srityje besispecializuojančių advokatų ir buhalterių ekonomine patirtimi.

Kai tai yra svarbu dėl nagrinėjamų mokymo poreikių, mokymo veikla, kurioje dalyvauja **skirtingų teisinių profesijų atstovai**, gali padėti geriau suprasti įvairius vaidmenis ir apribojimus, su kuriais susiduria kitų profesijų atstovai. Dėl šios priežasties dalyviai gali geriau suprasti, kodėl kitų profesijų atstovai teismo bylose elgiasi tam tikru būdu ir kokią veiksmų laisvę jie turi. Šiuo atveju dalyviams taip pat suteikiama galimybė gauti grįžtamąją informaciją apie tai, kaip jų pačių elgesį vertina kitų teisinių profesijų atstovai. Parodomosios bylos ir imitacijos metodai šiomis aplinkybėmis yra ypač naudingi: dalyviai gali keisti savo vaidmenis arba jie gali imituoti tikrovę pasitelkę tinkamos profesijos specialistą, kai taikomas pasiskirstymo vaidmenimis metodas. Vasaros mokyklos yra kitas tinkamas kelių profesijų atstovų mokymo pavyzdys.

⁶ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n03.

⁷ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=48edbde5-74f2-4bea-a969-f1c8c31d3aa5>.

Organizuojant bendrą mokymo veiklą taip pat galima, nesibaiminant procesinių pasekmių ar apribojimų taikymo, pradėti teisminių institucijų ir jų „naudotojų“ diskusiją apie teismų sprendimus. Per šias diskusijas teisėjai gali aptarti įvairių sprendimų loginį pagrindą ir taip pagerinti kitų profesijų supratimą apie tai, kaip ateityje gali keistis teismų sprendimai.

Todėl mokymo programose reikėtų numatyti galimybes rengti bendrą mokymo veiklą, kurioje kaip mokytojai ir dalyviai dalyvautų kelių skirtingų teisinių profesijų atstovai. Siekiant užtikrinti, kad būtų patenkinti visos tikslinės auditorijos mokymo poreikiai, visų atitinkamų profesijų mokymo paslaugų teikėjai ir mokytojai turėtų dalyvauti kuriant ir įgyvendinant kelių profesijų atstovų mokymo veiklą.

Nors teisinių profesijų atstovai kai kuriose valstybėse narėse nenoriai dalyvauja bendroje mokymo veikloje, to paties negalima pasakyti apie tarpvalstybinio mokymo veiklą. Šį nenorą galima sumažinti kaitaliojant plenarinį mokymą ir darbą grupėse pagal profesiją, kuriose daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms kiekvienos profesijos poreikiams.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su skirtingų profesijų atstovų mokymo pavyzdžiais, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas informacijos suvestines.

- [Bulgarijos pavyzdys](#);
- [Anglijos ir Velso pavyzdys](#);
- [Italijos pavyzdys](#)⁸.

⁸ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01.

3. Tolesnė mokymo veikla (vertinimas, turinio sklaida)

Vertinant mokymo veiklą reikėtų atsižvelgti į tris aspektus: dalyvių pasitenkinimą, dalyvių žinių ir įgūdžių padaugėjimą ir poveikį jų patirčiai.

Dalyviai turėtų užpildyti **vertinimo klausimynus** dėl kiekvienos mokymo veiklos, kurioje dalyvavo. Tokie klausimynai sudaro galimybę įvertinti suteiktą mokymą, be to, jie naudojami kaip tam tikra kokybės kontrolės priemonė. Vertinimo klausimynuose tą patį vertinimo metodą reikėtų taikyti kuo didesniai skaičiui mokymo veiklų, kad būtų galima lengvai palyginti rezultatus. Klausimai turėtų būti suformuluoti taip, kad – jeigu dalyviai kritikuoja tam tikrus aspektus – būtų aišku, kaip išspręsti keliamą klausimą (pvz., vietoj klausimo „Ar mokymo trukmė tinkama? – Taip / ne“, reikėtų užduoti klausimą „Ar mokymai truko per trumpai / trukmė tinkama / per ilgai?“).

Vertinimui naudojama informacija turi būti susijusi ne tik su dalyvių skirtingais reitingo balais, nes jais įvertinami tik tie aspektai, kuriuos galima stebėti. Kiti **vertinimo metodai** apima: dalyvių ir mokytojų pateiktą grįžtamąją informaciją (neformaliai per diskusijas arba oficialiai per dalijimosi informacija apie rezultatus sesiją, surengtą baigus kiekvieną mokymo veiklą, arba rengiant internetines sesijas / klausimynus); mokytojų savarankišką vertinimą ir mokymo struktūros ir turinio kokybės tarpusavio vertinimą.

Vertinimo rezultatais reikėtų pasidalyti ir, jeigu jie neigiami, įvertinti / išanalizuoti juos kartu su mokytojais.

Be to, praėjus kuriam laikui po mokymo, kai būtų galima pagrįstai tikėtis, kad dalyviai išnagrinėjo įvairias susijusias bylas, **reikėtų įvertinti** mokymo **poveikį dalyvių kasdieniam darbui**. Vertinimas šiame etape yra labai svarbus, nes pagrindinis mokymo tikslas – daryti poveikį kasdieniam besimokančiojo darbui. Pavyzdžiui, dalyvių gali būti prašoma nurodyti, keliose bylose jie pritaikė išmoktas žinias, kaip dažnai naudojo šablonus ar ieškojo informacijos teismų praktikoje, su kuria buvo supažindinti per mokymą, arba ar jie apmokė savo kolegas arba neformaliai dalijosi naujomis žiniomis / supažindino su įgytais įgūdžiais. Siekiant gauti kuo daugiau atsakymų, reikėtų parengti strategiją, kaip motyvuoti buvusius dalyvius šiame vėlesniame etape pateikti savo grįžtamąją informaciją. Šį tikslą galima veiksmingiausiai pasiekti, jeigu su dalyviais dėl to susitariama iš anksto. Vienas iš galimų metodų – sudaryti didelę pagrindinę grupę dalyvių, kurie po mokymo praėjus šešių mėnesių – dvejų metų laikotarpiui atsakytų į papildomus klausimus. Kitas galimas metodas – teisinėse institucijose, kurioms priklauso specialistai, paskirti kontaktinius asmenis; šie kontaktiniai asmenys apibendrints vertinimo klausimynų rezultatus ir reguliariai siųs juos atitinkamiems mokymo paslaugų teikėjams.

Mokymo programų **vertinimo rezultatai turi būti įtraukti į mokymo ciklą**, kad būtų pagerinta būsimo mokymo veiklos kokybė, o mokymo poreikiai susieti su teikiamu mokymu.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su [mokymo veiklos vertinimo](#) pavyzdžiais, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas informacijos suvestines⁹.

⁹ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n05.

4. E. mokymasis

E. mokymosi nauda

Technologijomis pagrįstas mokymas turi keletą pranašumų: juo galima apmokyti daugiau dalyvių, toks mokymas gali būti ekonomiškai efektyvesnis nei auditorinis mokymas, jis suderinamas su intensyvia praktikuojančių teisininkų darbotvarka ir patenkina alternatyvaus mokymosi stiliaus poreikį. Technologijomis pagrįstas mokymas turi būti reguliariai atnaujinamas.

Todėl mokymo paslaugų teikėjai turėtų naudoti tinkamiausias naujas technologijas ir kurti daugiau nuotolinio mokymosi projektų, kad galiausiai integruotų nuotolinį mokymąsi į bendrą teisėjų mokymo strategiją.

Vis dėlto reikia suprasti, kad e. mokymosi kultūra teisminėse institucijose dar nėra labai paplitusi. Todėl labai svarbu, kad visos e. mokymosi priemonės būtų kokybiškos ir atitiktų bendrąsias kokybiško mokymo metodines rekomendacijas. Pavyzdžiui, PDF formato dokumentas pats savaime nėra mokymosi priemonė, nors jis gali būti mokymosi strategijos sudedamoji dalis. Internetiniai „Power Point“ pranešimai taip pat yra vienas iš patogių mokymo medžiagos sklaidos būdų, tačiau jis nėra naudingas auditorinio mokymo renginyje nedalyvavusiems asmenims.

Mokymo paslaugų teikėjai turėtų daugiau investuoti į e. mokymosi ir vaizdo konferencijų technologijas. E. mokymosi moduliai turėtų būti įgyvendinami naudojant trumpas sesijas. Jose naudotojai turėtų įgyti tikrą interaktyvią ir į praktiką orientuotą mokymosi patirtį. Vienas iš pavyzdžių yra susijęs su naujų technologijų naudojimu (pvz., trumpi vaizdo klipai) siekiant sukurti praktinius tarpvalstybinių atvejų apie ES teisę tyrimus.

E. mokymosi priemonės

Internetinis seminaras (trumpas internete rengiamas seminaras) yra pranešimas, paskaita, praktinis užsiėmimas arba seminaras, kuris internete transliuojamas naudojant vaizdo konferencijos programinę įrangą. Pagrindinis internetinio seminaro požymis – interaktyvumas, nes dalyviai gali užduoti klausimus ir aptarti su pranešėju pristatytą informaciją. Kitaip nei internetinis seminaras, transliacijos internetu metu komunikacija yra vienaspusė, todėl pranešėjas ir dalyviai negali tiesiogiai bendrauti. Pasibaigęs internetinis seminaras gali būti prieinamas kaip transliacija internetu.

Tinklalaidė yra auditorinio mokymo vaizdo / garso įrašas. Tinklalaidė prieinama skaitmenine forma ir ją galima atsisiųsti iš interneto. Dalyviai, kurie negalėjo atvykti į mokymo renginį, gali klausyti tinklalaidės po mokymo. Ji taip pat padeda dalyviams prisiminti įgytas žinias. Tinklalaidę galima lengvai platinti, todėl ji prieinama platesnei auditorijai. Tinklalaidės galima naudoti mokymo veikloje, kurioje nėra didelių bendravimo ir darbo grupėse galimybių. Jų interaktyvus pobūdis yra ribotas.

Atviri masinio mokymo kursai (angl. MOOC) – tai dideliame skaičiui žmonių internete prieinami nemokami kursai, kurių turinys pagrįstas vaizdo medžiaga ir pratimais. Paprastai juose užtikrinamas bendravimas su profesoriais / pranešėjais ir pateikiamas galutinis vertinimas. Tokiuose kursuose galima prašyti išduoti sėkmingo jų baigimo pažymėjimą (kartais už tai reikia sumokėti). Kai kuriose platformose yra prieinami atviri masinio mokymo kursai, įskaitant mokymą apie ES teisę¹⁰.

¹⁰ Toliau pateikiama keletas atvirų masinio mokymo kursų platformų pavyzdžių:

„Open Education Europa“: <http://openeducationeuropa.eu/en/find/moocs>;

„OpenupEd“: <http://www.openuped.eu/>;

„Coursera“: <https://www.coursera.org/>;

„Moodle.net“: <http://moodle.net/>;

„Open2study“: <https://www.open2study.com/>;

FUN (France Université Numérique): <http://www.france-universite-numerique.fr/juridique.html>;

„Iversity“: <https://iversity.org/>;

„Edx“: <https://www.edx.org/course-list/allschools/law/allcourses>;

„Futurelearn“: <https://www.futurelearn.com/courses/upcoming>;

„MOOC Francophone“: <http://mooc-francophone.com/>.

E. mokymosi tobulinimas

Mokymo paslaugų teikėjai turėtų patikrinti, ar internete pateikiama medžiaga jau yra prieinama kita kalba, ir, jei taip, galėtų panaudoti ją rengdami savo mokymo medžiagą, tačiau turėtų gerbti susijusias turtines teises ir prašyti suteikti atitinkamą leidimą.

Nemokamos autorių teisių licencijos, pvz., kurias suteikia organizacija „Creative Commons“¹¹ yra naudingos mokymo paslaugų teikėjams, nes jomis užtikrinama mokymo medžiagos apsauga ir sudaromos sąlygos ją pakartotinai panaudoti. Vis dėlto tokios licencijos taip pat leidžia kitiems mokymo paslaugų teikėjams naudoti medžiagą.

Kaip mokymosi ir informacijos pateikimo priemonės papildo viena kitą?

Mokymas yra viena iš specialistams prieinamų priemonių, skirtų ES ir užsienio teisės taikymo tarpvalstybinėse bylose klausimams aptarti. Kita pagalbos forma – bet kuriuo metu suteikiama veiksminga prieiga prie patikimos informacijos. Mokymo veikla ir prieinamos informacijos pateikimo priemonės turėtų būti derinamos tarpusavyje. Pavyzdžiui, mokymo renginyje dalyvaujantys praktikuojantys teisininkai turėtų būti informuojami apie prieinamą informaciją ir praktines priemones, susijusias su mokymo tema, kuria jie gali naudotis. Informacijos pateikimo priemonės turėtų būti susietos su prieinamomis mokymo galimybėmis, dokumentais ir geriausia patirtimi, kad teisės specialistams būtų lengviau gilinti savo žinias.

Europos e. teisingumo portalo mokymo skiltyje pateikiama mokymo ir e. mokymosi medžiaga, kuri yra veiksminga tolesnio Europos teisėjų mokymo tobulinimo ir sklaidos priemonė. Joje mokytojai ir mokymo paslaugų teikėjai gali semtis įkvėpimo, o teisės specialistai gali pasinaudoti tokios medžiagos suteikiamomis galimybėmis.

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su [gerosios e. mokymosi patirties](#) pavyzdžiais, žr. pirmas šešias informacijos apie naujovišką mokymo metodiką suvestines, kurias galima rasti Europos e. teisingumo portale¹².

¹¹ <https://creativecommons.org/>.

¹² https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n03.

5. Tarpvalstybinė mokymo veikla

Tarpvalstybinė mokymo veikla sudaro sąlygas įvairių tautybių praktikuojantiems teisininkams dalyvauti tame pačiame renginyje. Tai yra labai naudinga įvairių šalių praktikuojančių teisininkų tarpusavio pasitikėjimo skatinimo priemonė, kuri taip pat padeda užtikrinti sklandžią tarpvalstybinio teismo procese eigą, tačiau tik jeigu mokymo programoje aktyviai dalyvaujama.

Tarpvalstybinė mokymo veikla yra dar vertingesnė, jeigu dalyviai toliau aktyviai dalijasi informacija su savo kolegoms gimtojoje šalyje.

a. Auditorinis mokymas

Tarpvalstybinio mokymo veikloje reikia atsižvelgti į įvairius mokymo poreikius ir skirtingą dalyvių iš įvairių šalių išsilavinimą. Pavyzdžiui, tarpvalstybinio mokymo veikloje naudojami atvejo tyrimai turi būti aktualūs visų pilietybių dalyviams.

Tarpvalstybinio mokymo veiklos struktūra turėtų būti tokia, kad dalyviai perimtų kitų šalių dalyvių perduotas žinias. Planuojant tokį mokymą reikėtų numatyti laiką, skirtą diskusijoms, per kurias būtų aptariami įvairių požiūrių pranašumai ir trūkumai (kad tai nebūtų daroma tik per pertraukas).

Taikant parodomųjų teismo procesų, susijusių su teisiniu bendradarbiavimu, metodą jauni praktikuojantys teisininkai iš įvairių valstybių narių turėtų būti skatinami praktikuotis tikro teismo dialogo subtilybių ir išnagrinėti būtinybę palengvinti tarpusavio pripažinimo ir pasitikėjimo principo taikymą ir įgyvendinimą.

Auditorinio mokymo dalyviai gali nuspręsti palaikyti kontaktus vienas su kitu ir taip sukurti neformalų tinklą, kuris būtų naudingas sprendžiant kasdienes su tarpvalstybinėmis bylomis susijusius klausimus. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai mokymas bus skirtas labai specializuotai dalyvių grupei, kurie dažnai nagrinėja tarpvalstybines bylas. Mokymo paslaugų teikėjai šio tinklo veiklą galėtų palengvinti pasiūlydami techninę paramą (pvz., vykdyti socialinės žiniasklaidos grupių, kurias sudaro buvę mokymo dalyviai, prieglobą).

Jeigu organizuojant tarpvalstybinio mokymo veiklą susiduriama su finansiniais sunkumais, reikėtų išnagrinėti galimybes padidinti biudžetą, įskaitant išorės finansavimo galimybes, ES finansavimą¹³ ir (arba) susitarimų su kitomis institucijomis sudarymą.

Papildoma informacija

Dėl pavyzdžių, susijusių su [mokymo priemonėmis, kuriomis skatinamas teisingas ES teisės taikymas ir tarptautinis teisminis bendradarbiavimas](#), žr. Europos e. teisingumo portale¹⁴ pateikiamas informacijos suvestines.

b. Mainai

Tarpvalstybiniai mainai sudaro galimybes specialistams iš įvairių valstybių narių, kurie susiduria su vienodais profesiniais iššūkiais, dirbti kartu ir sužinoti apie kitų valstybių narių teisę ir praktinius ES teisės ir teismo bendradarbiavimo priemonių taikymo aspektus. Tai yra svarbu siekiant užtikrinti profesinį bendradarbiavimą konkrečiose tarpvalstybinėse bylose.

Mainuose gali dalyvauti įvairių išsilavinimą turintys specialistai, be to, mainai, atsižvelgiant į mokymo tikslus, gali būti įvairių formų.

¹³ Pavyzdžiui: http://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/justice/index_en.htm.

¹⁴ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n04.

Mainai gali būti skirti:

– praktikuojantiems teisininkams, kurie tiesiogiai bendraudami su kitų šalių praktikuojančiais specialistais ir keisdami nuomonėmis ir patirtimi, gaus praktinių žinių apie kitas teismų sistemas ir Europos ir žmogaus teisių teisę. Šią tikslinę grupę galima padalyti į:

- „besimokančius asmenis ir naujai paskirtus teisės specialistus“, kurie gali gauti papildomų idėjų, kaip dirbti, susipažinti su ES teisės aiškinimu ir taikymu ir skatinti tarpusavio supratimą ir pasitikėjimą, ir
- „patyrusius praktikuojančius teisininkus“, kurie gali išreikšti nuomonę apie savo darbą, gauti papildomų idėjų, susijusių su teisės sritimi, kurioje specializuojasi, ir skatinti tarpusavio supratimą ir pasitikėjimą.

Patyrusių praktikuojančių teisininkų mainų programose reikėtų stengtis visapusiškai atsižvelgti į dalyvių specializacijos sritį.

– Mokytojams, kuriems bus suteikta galimybė įgyti žinių apie priimančiosios šalies mokymo metodiką, priemones ir programas, taip pat dalytis su kolegomis geriausia patirtimi;

– teismų / teisės sektorių lyderiams (pvz., teismų pirmininkams, vyriausiesiems prokurorams ir pan.), kurie keisis nuomonėmis ir patirtimi ir pagerins savo vadovavimo įgūdžius.

Mainų forma gali skirtis priklausomai nuo trukmės, dalyvių skaičiaus ir darbo metodikos:

– trumpalaikių mainų dalyviai gali gauti žinių apie kitas teismų sistemas ir dalytis su savo kolegomis patirtimi ir teismine praktika. Trumpalaikiai mainai gali būti įvairių formų:

- individualių mainų atveju atvykęs praktikuojantis specialistas lydi savo kolegą kasdienėje darbinėje veikloje. Tokius mainus galima pritaikyti prie dalyvio specializacijos srities;
- grupinių mainų atveju grupė praktikuojančių teisininkų iš kelių ES valstybių narių dalyvauja įvadinuose kursuose, per kuriuos yra supažindinami su priimančiosios valstybės teisės sistema, o vėliau – praktinėje programoje. Dėl šios priežasties galima dalytis atstovaujамų valstybių narių patirtimi. Dvišaliai grupiniai teismų / prokuratūrų / advokatūrų ir pan. mainai gali būti skirti dviejų valstybių narių praktikuojantiems teisininkams, kurie susiduria su panašiais iššūkiais ar turi panašią patirtį arba yra užmezgę konkrečius ryšius;
- tiriamieji vizitai į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT), Europos Žmogaus Teisių Teismą (EŽTT), Eurojustą ir keletą Briuselyje įsikūrusių ES institucijų gali būti organizuojami skirtingas pilietybes turinčių dalyvių grupėms. Tai puiki proga keistis profesine patirtimi ir kartu įgyti žinių apie priimančiosios institucijos veikimą ir procedūras;

– į daugumą Europos institucijų (pvz., ESTT, EŽTT, Eurojustą) siūloma atvykti ilgalaikių individualių mainų tikslais. Per tokius mainus dalyviai išsamiai susipažįsta su priimančiosios institucijos darbu.

Jeigu tokių mainų tinklas dar nevykdo, mokymo paslaugų teikėjai pagal dvišaliame susitarime nustatytas nuostatas ir sąlygas (dėl išlaidų, turinio ir pan.) gali pradėti organizuoti vieną arba du mainų vizitus, kuriuose dalyvautų kitos šalies mokymo paslaugų teikėjas.

c. Kalbos klausimai

Mokymo paslaugų teikėju dirbantys mokytojai ir darbuotojai turi tobulinti savo kalbos įgūdžius, kad galėtų teikti mokymą praktikuojančių specialistų iš įvairių šalių auditorijai ir organizuoti su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu susijusią mokymo veiklą.

Tarpvalstybinėje mokymo veikloje reikėtų vartoti bendrą kalbą, kurią suprastų plati tikslinė grupė, arba užtikrinti kokybišką vertimą, kad būtų pašalintos su kalba susijusios ir dalyvavimą apsunkinančios kliūtys.

Kita vertus, gali būti naudinga priimančiojoje šalyje paskirti už mainus arba tiriamuosius vizitus atsakingą kontaktinį asmenį. Šis kontaktinis asmuo gali veikti kaip asmuo, raštu verčiantis iš priimančiosios šalies kalbos į kviestinės šalies kalbą ir atvirkščiai. Taip galima sumažinti galimų dalyvių baiminimąsi dėl kalbos žinių trūkumo. Taip pat galima pasamdyti profesionalius vertėjus žodžiu.

6. Teisės kalbos mokymas

Teisės kalbos mokymas turėtų būti prieinamas visoms praktikuojančių teisininkų grupėms (2011 m. EP tyrimas), įskaitant tam tikras teismines pareigas vykdančius teismo darbuotojus, kuriems reikia suteikti kalbos mokymą.

Norėdami pasirengti teisės kalbos mokymui:

- sukurkite kalbos mokymo valdymo institucinę aplinką – šiuo tikslu paskirkite darbuotojus ir galbūt leiskite jiems, pvz., pusę dienos per savaitę skirti kalbų mokymui;
- prieš mokymą patikrinti užsienio kalbos mokėjimą siekiant realistiškai įvertinti žinių lygį ir atitinkamai patikslinti mokymo turinį.

Norėdami mokyti teisės kalbos:

- teikite kalbos mokymą regioniniu lygmeniu ir užtikrinkite kuo artimesnį kontaktą su dalyviais (jų patalpose, jų gimtajame mieste, vietos teismų pastate, prokuratūroje), kad mokymą būtų galima lengvai integruoti į jų kasdienę rutiną;
- numatykite kalbos mokymą kituose seminaruose, pvz., pusę dienos skirkite kalbos mokymui – mokykite svarbiausių su seminaro tema susijusių žodžių;
- į kalbos mokymo sistemą naujus teisėjus įtraukite pasinaudodami jų turimais kalbos įgūdžiais (visų pirma įgytais mokykloje ar universitete) ir pasiūlykite galimybę teikti mokymą jų pačių institucijoje dirbantiems kolegoms (pvz., teisme);
- nebandykite iš karto sukurti reguliarios ir sistemiškos naujos (bendro) kalbos mokymo sistemos; veikite palaipsniui – pradėkite mokymą, kurį sudarytų dviejų ar trijų rūšių nauja veikla;
- neatgrasykite potencialių dalyvių siūlydami ilgalaikį kalbos mokymą ir prašydami jų įsipareigoti dalyvauti keletą mėnesių trunkančiose mokymo programose; geriau iš pradžių surenkite keletą atrankinių seminarų, kad pradėtumėte procesą ir užtikrintumėte tolesnę dalyvių motyvaciją;
- neverskite dalyvių kalbėti prieš grupę, jeigu jie dėl to jaučiasi nejaukiai, leiskite dalyviams būti pasyviems, jeigu jie to pageidauja (veikloje aktyviai pradedama dalyvauti po kurio laiko įgavus pasitikėjimą įgytais kalbos įgūdžiais).

Papildoma informacija

Norėdami susipažinti su gerosios patirties pavyzdžiais, žr. Europos e. teisingumo portale pateikiamas šias informacijos suvestines:

–[Mokymo apie ES teisę ir tarptautinį bendradarbiavimą derinimas su teisės kalbos mokymu Ispanijoje](#),¹⁵

–[Mokymo apie ES teisę ir tarptautinį bendradarbiavimą derinimas su teisės kalbos mokymu Čekijoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir Slovakijoje](#)¹⁶.

Mokymo medžiagą apie kalbos mokymo organizavimą galima rasti Europos teisėjų mokymo tinklo parengtuose teismo bendradarbiavimo [civilinėse](#)¹⁷ ir [komercinėse bylose](#) srities terminų žodyno vadovuose¹⁸.

Europinius glosarijus ir daugiakalbius žodynus galima rasti atitinkamoje [Europos e. teisingumo portalo](#) skiltyje¹⁹.

Mokymosi terminų žodyną visomis ES kalbomis galima rasti atitinkamoje [Europos e. teisingumo portalo](#) skiltyje²⁰.

¹⁵ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=24bc2afe-282e-4b2c-b773-5f55c7a9efb6>.

¹⁶ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=063cdace-9381-43eb-ba19-40f6f2c03ff9>.

¹⁷ https://e-justice.europa.eu/content_civil_law-254-lt.do#n05.

¹⁸ https://e-justice.europa.eu/content_criminal_law-255-lt.do#n05.

¹⁹ https://e-justice.europa.eu/content_glossaries_and_terminology-119-lt.do.

²⁰ https://e-justice.europa.eu/content_training_methodology-253-lt.do#n07.

Priedas. Papildomi rekomenduojami dokumentai

Šis dokumentas pagrįstas 2015 m. Komisijos ekspertų grupės Europos teisininkų mokymo klausimais atliktu darbu ir įvairiais kitais toliau aprašytais šaltiniais.

2010–2011 m. **Komisijos sudaryta pirmoji Europos teisėjų mokymo srities ekspertų grupė aptarė** galimas Europos teisėjų mokymo politikos temas ir taip padėjo parengti Komisijos komunikatą dėl Europos teisėjų mokymo: „Naujas Europos teisininkų mokymo aspektas – pasitikėjimo teisingumu Europos Sąjungoje didinimas“ ([COM\(2011\) 551](#)). Šiame dokumente pateikiamos išvados, kurias padarė ši pirmoji ekspertų grupė.

2011 m. **Europos Parlamento** prašymu Europos teisės akademija (ERA) ir Europos teisėjų mokymo tinklas (ETMT) kartu atliko **teisėjų mokymo Europos Sąjungos valstybėse narėse tyrimą**. Šiame dokumente pateikiamos šio tyrimo rekomendacijos, kurios buvo pagrįstos pavienių teisėjų prokurorų ir teismo darbuotojų ES valstybėse narėse apklausa apie jų patirtį dalyvaujant teisėjų mokyme apie ES teisę, kitų valstybių narių teisę ir lyginamąją teisę.

2012–2014 m. Komisijai Europos Parlamento užsakymu įgyvendinant **bandomąjį projektą** dėl Europos teisėjų mokymo buvo atliktas keturių dalių tyrimas:

- 1 dalis buvo susijusi su teisėjų ir prokurorų mokymu,
- 2 dalis – su advokatų mokymu,
- 3 dalis – su teismo darbuotojų mokymu ir
- 4 dalis – su teisėjų tinklų ir ETMT bendradarbiavimu.

Šiame dokumente pateiktas rekomendacijas galima rasti pirmose trijose tyrimo dalyse, su kuriomis galima susipažinti [Europos e. teisingumo portalo mokymo skiltyje](#).

Komentuodama bandomojo projekto rezultatus **Taryba** priėmė [išvadas 2014/C443/04](#) „**Praktikuojančių teisininkų mokymas: viena iš svarbiausių priemonių siekiant konsoliduoti ES *acquis***“; Tarybos rekomendacijos taip pat pateikiamos šiame dokumente.

Daugiau informacijos mokymo paslaugų teikėjai gali rasti:

– [Europos e. teisingumo portalo](#) mokymo skiltyje, kurioje pateikiamos informacijos apie [gerąją mokymo patirtį](#) suvestinės (taip pat žr. nuorodas į konkrečią praktiką kitose šio dokumento dalyse);

– Europos teisėjų mokymo tinklo (ETMT) parengtą [Teisėjų mokymo metodikos Europoje vadovą](#);

– Europos Tarybos parengtą [mokymo metodikos vadovą](#) ir [veiksmingo mokymo \(apie žmogaus teises\) medžiagą](#).

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapių:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*)).

(*). Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesť, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Leidinių biuras

Print	ISBN 978-92-79-60805-6	doi:10.2838/766	DS-02-16-109-LT-C
PDF	ISBN 978-92-79-54932-8	doi:10.2838/85072	DS-02-16-109-LT-N